

WSTĘP

Niniejszy zeszyt „Zapisek Historycznych” jest dedykowany Profesorowi Jerzemu Dygdałowi, jednemu z najbardziej znanych historyków toruńskich zajmujących się epoką nowożytną, zwłaszcza historią Prus Królewskich. Jerzy Dygdała urodził się 24 stycznia 1945 r. we Lwowie, ale przez całe swoje życie jest związany z Toruniem. Tu ukończył renomowane IV Liceum Ogólnokształcące im. Tadeusza Kościuszki, tu także studiował na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika historię, kończąc studia w 1968 r. pracą magisterską napisaną pod kierunkiem prof. Jerzego Wojtowicza. Także pod jego kierunkiem doktoryzował się w 1974 r. na podstawie dysertacji poświęconej polityce Torunia wobec Rzeczypospolitej w początkach panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego (1764–1772). W 1983 r. także na UMK habilitował się na podstawie rozprawy o życiu politycznym Prus Królewskich w XVIII w. Inną monografią jego pióra była opublikowana w 1994 r. biografia biskupa chełmińskiego, kujawskiego i warmińskiego Adama Stanisława Grabowskiego, na której podstawie Jerzy Dygdała uzyskał w 1995 r. tytuł profesorski. Zawodowo Jubilat był związany z dwiema instytucjami: Instytutem Historii i Archiwistyki UMK, gdzie pracował jako asystent i adiunkt w latach 1968–1980, a także jako profesor w latach 1996–2006. Od 1980 r. jednak głównym miejscem zatrudnienia Jerzego Dygdały jest Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk, jego toruńska placówka (Zakład względnie Pracownia Historii Pomorza, następnie Historii Pomorza i Krajów Bałtyckich). Od 2003 r. Jerzy Dygdała – jako następcą Mariana Biskupa i Stanisława Salmonowicza – kieruje tą placówką.

Publikacja – taka jak ten zeszyt – jest w pierwszej kolejności wyrazem uznania, szacunku i wdzięczności dla Jubilata, także wyrazem sympatii i przyjaźni. Ten zeszyt „Zapisek Historycznych” jest jedną z trzech publikacji ukazujących się z okazji okrągłych urodzin Jerzego Dygdały. Jest to z pewnością odzwierciedlenie skali powyższych uczuć dla Jubilata ze strony środowiska historycznego czy też różnych części tego środowiska. W prezentowanym zeszycie podstawowy zrąb materiałów stanowią teksty, które wyszły spod pióra przyjaciół i współpracowników (byłych i obecnych) Jerzego Dygdały ze środowiska Instytutu Historii PAN, zwłaszcza jego placówek toruńskiej i gdańskiej, ale także osób związanych ze środowiskiem Towarzystwa Naukowego w Toruniu oraz „Zapisek Historycznych”. Jest to oczywiste, ponieważ obok wymienionych wyżej instytucji naukowych, w których Jubilat pracował, jego związki z TNT i „Zapiskami” przez dziesięciolecia były najintensywniejsze. Członek TNT „od zawsze”, już od 1972 r. członek Wydziału I TNT, od 1992 r. do 2000 r. członek Zarządu Towarzystwa, od 2004 r. do 2010 r. członek Komisji Wydawniczej Wydziału I, przede wszystkim jednak współpracował i współ-

pracuje Jerzy Dygdała z „Zapiskami Historycznymi”. Już w latach 1977–1981 samodzielnie i w latach 1984–1988 wspólnie z Janem Kostrzakiem był sekretarzem redakcji. W 1993 r. zostaje członkiem Komitetu Redakcyjnego i zasiada w tym gremium do 2009 r. Od 2010 r. jest członkiem Rady Redakcyjnej.

Z pewnością jest też jednym z najaktywniejszych współpracowników czasopisma jako autor. W liczącej ponad 400 publikacji bibliografii Jerzego Dygdały aż 56 pozycji to prace – różnego charakteru – opublikowane na naszych łamach. Dla Komitetu Redakcyjnego „Zapisek Historycznych” było więc kwestią oczywistą, że taki zeszyt, jak niniejszy powinien zostać przygotowany. Także z tego powodu, że jest w pewnym sensie – przez przygotowaną przez Tomasza Krzemińskiego i Tomasza Łaskiewicza bibliografię prac Jerzego Dygdały za lata 1972–2014 – dokumentacją dorobku naukowego bardzo ważnego badacza zajmującego się problematyką w obszarze zainteresowań czasopisma. Ten dorobek zasługuje na najwyższe uznanie i to także jest podstawą do hołdu, jaki stanowi prezentowana publikacja. Wspomniana bibliografia zwalnia od szczegółowej analizy dokonań Jubilata, na kilka ich aspektów warto jednak zwrócić uwagę. Badania Jerzego Dygdały koncentrują się, jak wspomniano, wokół Prus Królewskich i XVIII stulecia. Oprócz wspomnianych już jego prac dotyczących epoki i kraju duże znaczenie mają jego publikacje dotyczące poszczególnych miejscowości, a zupełnie fundamentalne – opracowane przez niego obszernie rozdziały w *Historii Torunia* za lata 1660–1793. Bardzo istotne miejsce w dorobku Jubilata zajmuje biografistyka, w samym *Polskim słowniku biograficznym* (do którego Rady Redakcyjnej Jerzy Dygdała należy od 2005 r.) zamieszczono 56 prac jego pióra. Jest to dorobek imponujący, zważywszy na to, jakiej erudycji i nakładu pracy wymaga przygotowywanie tych często dość krótkich tekstów. Trzeba również podkreślić, że Jubilat jest także wytrawnym wydawcą źródeł historycznych.

Autorzy tekstów zamieszczonych w niniejszym zeszycie „Zapisek Historycznych”, które w dużym stopniu korespondują z badaniami Jubilata, oraz Komitet Redakcyjny czasopisma z Radą Redakcyjną czują się zaszczytzeni, mogąc przekazać ten skromny prezent Uczonemu o tak wielkim dorobku, ciągle aktywnemu naukowo.

Ad multos annos!

Komitet Redakcyjny „Zapisek Historycznych”